

Evangelická teologická fakulta
Univerzity Karlovy
Posudek oponenta diplomové práce

Student: Marie Šárová
Název Práce: Obnova augustiniánského laického společenství v Čechách po roce 1989
Vedoucí: prof. Ivana Noble, Ph.D.
Oponent: Alois Křišťan
Studium: Křesťanská krizová a pastorační práce - diakonika

Text posudku:

Autorka se v práci věnuje tématu, které svým pastoračním zaměřením zapadá do profilu studovaného oboru. V úvodu formuluje cíl – porozumět dynamice obnovy laického augustiniánského společenství v České republice. Formulace poměrně srozumitelná a pro diplomovou práci použitelná; v úvodu je uvedena dvakrát (v po sobě jdoucích odstavcích – proč?), několikrát i v závěru. Struktura práce – 3 kapitoly s úvodem a závěrem – je také srozumitelná a logická. Grafickou stránku práce považuji za pečlivou, odpovídající požadavkům, překlepů a gramatických chyb nacházím minimum, odkazy i citace pečlivé (výjimečně graficky neopovídající), odpovídající normě, použitá literatura co do skladby a počtu odpovídá tématu.

Nicméně k práci mám několik poznámek. Považoval bych za dobré z hlediska metodologického upřesnit, co autorka rozumí pod „dynamikou obnovy“, jakých jevů si chce všimnout, aby mohla říci, že porozuměla „dynamice obnovy“. Víím, že měla obtížnou situaci (covid, zákaz cest), což správně uvádí; nemohla tedy uskutečnit naplánovanou cestu do Itálie, aby mohla pracovat se stejnými zdroji – rozhovory, pozorování italských a českých fraternit. Práce tak trochu budí dojem, že původně mělo jít o srovnání – toho se autorka stejně opakovaně dopouští, nicméně je obtížné srovnávat „dynamiku“ dvou subjektů, když o vývoji jednoho nejsou písemné zprávy a vychází se z rozhovorů a u druhého nelze rozhovory vést. Práce tedy budí dojem plánovaného srovnání, kdy z výše uvedených důvodů je srovnávání obtížné, takže cíl je redefinován na „porozumění společenství v Čechách“, nicméně část „italská“ zabírá nevyváženě mnoho textu. Předpokládané námitce, že chci-li porozumět českému vývoji, dělám to na pozadí vývoje italského (což autorka často v textu uvádí) oponuji tím, že značná část textu – například Mussoliniho politický vývoj v Itálii – z mého pohledu s porozuměním dynamiky českých společenství nesouvisí. Autorka kupříkladu přebírá řadu detailů z monografie Marka Šmída, kdy by stačilo vyjádřit jen podstatné a na zdroj odkázat. Při četbě mi velmi často důvod čteného textu vzhledem k cíli práce uniká.

Dále se domnívám že pro závěry, ke kterým autorka dochází by bylo potřebné všimnout si kontextů, kterých se problematika týká. Jedním z kontextů je kontext církevně právní, a tedy i teologický z něhož kanonické právo vychází. Autorka sice kanonické právo zmiňuje – ale okrajově, v jedné větě na konci odstavce na s. 94 zmíní, že existence komunit je ukotvena v Kodexu kanonického práva a uvede 4 kánony. Jednak se komunit/fraternit týká více kánonů, ale důležité je jejich zařazení. Autorkou zmiňované kánony (Kniha II – Boží lid) patří do části I – „Křesťané“ stať V. „Sdružení křesťanů“. Naproti tomu první a druhý řád augustiniánů patří do části III. Společnosti zasvěceného života a společnosti apoštolského života. Církevní právo se tedy na první a druhý řád dívá jako na sdružení dané „ze zasvěcení“ zatímco na fraternity/bratrstva/třetí řády jako na sdružení „daná právem křesťanů sdružovat se“ – což bývá chápáno jako zřetelný (teologický?) rozdíl. V tomto smyslu je třeba k autorčinu závěru na s.111, kde uvádí „Změněným názvem také řád deklaroval setření rozdílů mezi členy prvního, druhého a třetího řádu“ dodat, že možná deklaroval názvoslovné setření rozdílů, ale dosud platné chápání rozdílů v rámci Božího lidu zkrátka řád setřit nemůže. Bez toho je autorčin závěr zavádějící. Nakonec to jistě vyplývá i názvosloví – první a druhý řád má „konstituce“, třetí „statuta“ (a jiné rozdíly) i tím se symbolizuje odlišné chápání. Autorka v poznámkách uvádí odlišné latinské názvy, ale v jejich překladu myslím někdy nedůsledně užívá „stanovy“, „statuta“, „pravidla“. Do stejné oblasti pak spadá i další subjekt – sekulární společnosti (sekulární instituty), ty jsou kodifikovány ve stejné části jako první a druhý řád (ve statii III); jedná se z eklesiologického pohledu o řeholníky/ce se sliby, kteří ale nežijí v klášteře, nenosí hábit, ale jinak žijí řeholním životem. Jsem přesvědčen, že některá společenství, o

kterých autorka mluví, když uvádí složky augustiniánské rodiny, nebo když uvádí konkrétní komunity v Itálii patří do této kategorie, aniž by to autorka rozlišila (např. s. 41, 42, 67).

Dalším kontextem, který by stál za povšimnutí, je vnitrocírkevní podnět po II. Vat. koncilu ke všem církevním institutům (řeholím apod.), aby zrevidovaly své stanovy. Autorka se zabývá augustiniánskými revizemi, ale ty byly součástí celocírkevních revizí. Stejně tak by byl i zajímavý vývoj dynamiky ostatních „třetích řádů“ (ať se nazývají jakkoliv), zda to, co spatřuje u augustiniánů je pro ostatní podobná sdružení v ČR podobné. Možná by našla u nás podobná společenství, která působila kontinuálně (i když ve skrytosti) na rozdíl od augustiniánů tř.ř., kde – pokud tomu rozumím jde o přerušení od Josefa II. (autorka na několika místech mluví jen o přerušení komunistickém, ale jinde o dvousetletém). Zajímavé by také bylo zkoumání, nakolik je „česká dynamika“ „českou dynamikou“, když ji poznamenávají augustiniáni příšlí ze Španělska, Ameriky... (odhlížím od P. Marečka).

Cením si závěru, kde se autorka snažila popisnou část hermeneuticky reflektovat. Když píše, že zpočátku pracovala s předporozuměním, bylo by dobré je explicitně formulovat (možná mi uniklo).

Drobné poznámky:

V textu se vyskytují nevýznamné terminologické neobratnosti (bratrstvo, fraternita, bratrství – když jde o totéž), evangelické rady namísto evangelní, svolení ordinária místo ordináře,

Na s. 35 se uvádí, že úkolem duchovního asistenta je předsedat setkáním fraternity a být nápomocný při liturg. obřadech – čekal bych opak – předsedání při obřadech a nápomoc při setkáních. Na s. 47 je zmiňován Karl Barth jako autor obnovy v kontextu kapitoly o laických augustiniánských komunitách v Itálii, což je pozoruhodné. Na s. 102 je uveden soukromý slib a ob odstavec slavnostní slib, jak to tedy je?; dále se mluví o vystoupení na vlastní žádost – ale slib lze jen dispenzovat, nelze o své vůli „vystoupit“; s. 103/104 – „členství v radě zaniká uplynutím volebního období, zánikem členství ve fraternitě, odvoláním, či úmrtím“ – tady nevěřím, že by někdo nemohl zůstat ve fraternitě ale z nějakého důvodu rezignovat na členství v radě.

Na okraj – v Brně se prý v augustiniánském klášteře v 80. letech 20.stol. scházela ke společným modlitbám skupinka žen chápaly se jako „družina sv. Rity“ – mám od pamětníka, netýká se vlastního posudku, jen tematické doplnění pro autorku.

Práci doporučuji k obhajobě.

Zdůvodnění, závěr:

Práce splňuje základní požadavky, je zpracována pečlivě, nicméně obsahuje značné části textu, které s cílem práce přímo nesouvisí (či nejsou k němu využity), nedostatečně vymezuje církevně právní kontext, ač se v něm neustále pohybuje. Řada údajů se v textu opakuje.

Otázky, podněty k diskusi při obhajobě:

Jak rozlišujete řeholníky/řeholnice, sekulární instituty a fraternity?

Navrhované hodnocení: D-uspokojivě

V Praze dne 6. 6. 2021

.....
podpis oponenta